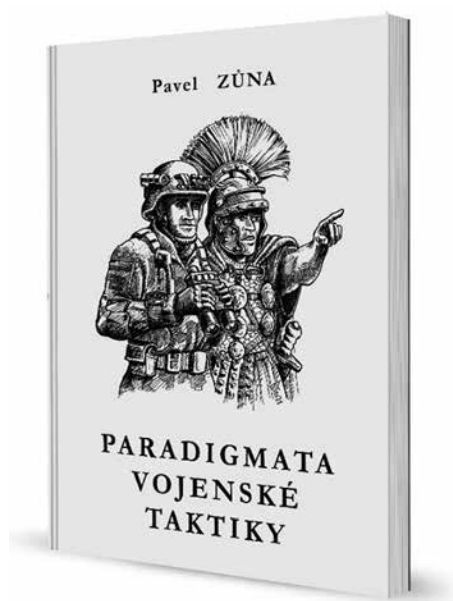

Recenze monografie autora – Pavel Zůna

Antonín Novotný, Richard Stojar

Paradigmata vojenské taktiky

Kniha *Paradigmata vojenské taktiky*¹ zpracovaná Pavlem Zůnou se na více jak 300 stranách zabývá zásadami vedení boje na taktické úrovni. Tyto zásady jsou zde přehledně vysvětleny v kontextu a v souvislostech s paradigmaty taktiky. V dnešní době, kdy se mediální prostor zabývá spíše strategickými nebo strategicko-operačními souvislostmi, se jedná o skutečně originální a přínosný počín, který má potenciál přispět jak ke zvýšení kvality výcviku jednotek AČR, tak i ke zkvalitnění výuky vojenských studentů na všech úrovních. Autorova erudice v této oblasti je zřejmá, již v minulosti se zabýval touto tematikou a je mj. hlavní autor učebnice *Operační koncepce* z roku 2012.

¹ ZŮNA, Pavel. *Paradigmata vojenské taktiky*. Litomyšl: H.R.G. spol. s r.o., 2021. 309 s. ISBN: 978-80-88320-92-0

Dle pohledu samotného autora se kniha nezabývá principy války, tak jak je definovali či popsalí vojenští myslitelé Clausewitz, Foch nebo Fuller. Těmito principy se zabývají teorie vojenské strategie a operačního umění. A jak publikace zdůrazňuje, taktika to nejsou jen štábní procesy a schématické použití sil. Taktika je především předmětem úvah velitelů a hlavních funkcionářů štábů. To přináší nutnost porozumění skutečnosti, že obsahem taktiky je především umění kombinovat použití sil a prostředků ke splnění bojového úkolu na taktické úrovni, v podmínkách prostoru vedení boje, odpovědnosti, vnímání situace protivníka a vlastních jednotek, v daném čase, za aktuálních povětrnostních a denních podmínek, a v rámci operačních a strategických záměrů nadřazených velitelů.

Vzhledem k výše uvedenému je taktika ze své podstaty uměním kreativity aplikovat taktické zásady vedení boje na konkrétní podmínky a je to také dovednost použití správných analytických postupů poskytujících objektivní a zdůvodněné vstupy pro rozhodování. Pro to vše poskytuje tato kniha dostatek názorných příkladů a návodů. Publikace se nicméně celkem logicky soustřeďuje především na paradigmata taktiky pozemních sil. Neřeší zde taktiku pozemních sil vcelku, ale dívá se na ně jako na soubor druhů vojsk, jako na ucelený bojový systém.

Pokud se týká vnitřní struktury knihy, je pak autorem rozdělena do jednotlivých kapitol a částí.

Ve své první části, kapitole (autorem zde nazývané netradičně kniha) je vysvětlen kontext soudobého boje, a to, jak se odlišuje od kontextu chápání a vnímání boje různými staršími klasickými autory jako byl např. Clausewitz, Fuller, Moeltke, Boyd nebo Jomini. To je pochopitelně velmi důležité z pohledu pochopení abstrakce teoretických principů a jejich aplikace na soudobou taktiku a její dynamiku.

Ve druhé části jsou postupně objasněny klíčové faktory taktiky. Bez jejich pochopení totiž není možné správně dedukovat, proč jsou prováděny konkrétní taktické činnosti, co je jejich účelem a jakou roli hrají při plnění samotného bojového úkolu. Ve třetí části jsou aplikovány klíčové koncepty (těžiště, rozhodujícího bodu, hlavního efektu) na taktické uvažování velitele, protože je to jeho osoba, která je rozhodujícím prvkem bojového systému. Tedy svádí pomyslný mentální souboj s protivníkem formou svého záměru vedení boje. A proces, kterým se tento záměr realizuje, je předmětem otázek týkajících se velení a řízení v boji, čímž se podrobněji zabývá čtvrtá a pátá část této knihy. Šestá část se vrací pomyslně na začátek s úvahou, co tedy vlastně taktika ve skutečnosti je.

V poslední, sedmé kapitole autor uvádí kritické pohledy na některé současné problémy použití sil, kde rozebírá dělení bojové činnosti na útok a obranu a různé pohledy na ně. Dále se zde kriticky zamýšlí nad některými koncepčními záležitostmi, jako je hybridní způsob vedení boje či války v kyberprostoru, chápání operačních domén a vedení boje v nich. Kriticky se dívá na vývoj nových technologií a jejich vztah k aplikaci empirických principů válčení. Je možné uvést, že se v této kapitole rozebírají, z dnešní perspektivy, témata veskrze aktuální a relativně nová.

I když by se mohlo jevit, že taktika ve vojenské činnosti a její používání je v éře dynamických technologických změn typu robotizace a digitalizace bojiště, již méně významnou záležitostí, není tomu tak. Zejména v souvislosti s probíhající válkou na Ukrajině, je zřejmé, že to není pouze strategie, která určuje výsledek i samotný průběh boje, ale naopak taktika, která stále dominuje bojišti. I když to samozřejmě není a ostatně ani nemohl být záměr autora (kniha byla vydána v roce 2021), jsou některé závěry uvedené v knize doloženy a prověřeny aktuálním vývojem v ukrajinském konfliktu a tamní praxí. Nelze proto v této souvislosti nesouhlasit např. s vyjádřením (citátem) autora, kde konstatuje, že: *„Nejlepším způsobem, jak napadnout protivníkovu velitele a jeho systém velení a řízení, je přemoci jej mentálně.“* Podobných výstižných příkladů by se v této knize dalo najít i více.

Zjištěné a prezentované skutečnosti předkládané čtenáři v této monografii svým významem přesahují dosud dostupné práce, jež se zabírají předmětnou problematikou pouze z části. Na poměrně malém prostoru shrnuje nejen podstatné informace, ale doporučení a návod, jak objasnit problematiku budoucím velitelům, ale také nejširší veřejnosti. Ocenit lze jak autorovu erudici, tak i šíři použitých relevantních zdrojů a klasiků, od nichž čerpal a kteří se neomezuji jen na dnes dominantní anglosaský okruh. Při čtení ale předpokládá již určitou úroveň znalostí odborné problematiky, včetně její aplikace, ale i používání cizích slov, resp. odborné terminologie obecně. Zde však jazyková správnost, patrně pod vlivem cizojazyčných zdrojů, ojediněle dozná i drobných nedostatků a setkáme se tak i s použitím slovakismu (?) – *partizánská válka*.

S určitou nadsázkou by se dalo na tuto knihu aplikovat okřídlené rčení či klišé, které se traduje v odborné vojenské komunitě; tj. že „taktika je věda“. Včetně všech konsekvencí, s tím souvisejících. Jak to ostatně uvádí autor v předmluvě: „Česká odborná komunita se zabývá teorií operačního umění a vojenské strategie, ale na taktiku se zapomnělo. Odborné publikace především z dílny autorů Univerzity obrany, více či méně kopírují starší publikace svých předchůdců a popisují technickou stránku vedení různých bojových činností.“ Tato publikace je tak nápomocná pro čtenáře, pochopit základní paradigmata taktiky, jako zásadní a vzorové pojetí této oblasti. Využitím toho nejlepšího z argumentace, popisu a způsobu prezentace klasických autorů v této publikaci tak má potenciál přispět k dosažení co největšího užitku pro její čtenáře.

Jako hlavní nedostatek této velmi kvalitní publikace lze spatřovat skutečnost, že není volně prodejná v distribuční síti, jak to ostatně uvádí samotný autor hned v záhlaví knihy. Doporučení na kontaktování autora, včetně kontaktního e-mailu pro její obstarání, ale určitě neodradí potenciální vážné zájemce o tuto problematiku².

Autoři:

Ing. Antonín Novotný, Ph.D. Narozen 1963. V roce 1985 ukončil Vysokou vojenskou školu pozemního vojska ve Vyškově a poté do roku 1988 vykonával velitelské funkce. V období 1988–1991 absolvoval postgraduální studium obor velitelsko-štabní, specializace zpravodajská, a následně v letech 1991–2008 působil v různých funkcích u Vojenského zpravodajství. V letech 2008–2010 pracoval jako obranný poradce ve velitelství NATO při stálé delegaci České republiky při NATO a Stálém zastoupení České republiky při Evropské unii v Bruselu. V letech 2011–2012 akademický pracovník skupiny bezpečnostních studií, katedry celoživotního vzdělávání Univerzity obrany (UO) v Brně. Od listopadu 2012 pracuje jako odborný asistent Centra bezpečnostních a vojenskostrategických studií UO. Je členem redakční rady časopisu *Obrana a strategie*. V roce 2015 absolvoval doktorandské studium na Univerzitě obrany.

Mgr. Richard Stojar, Ph.D. Narozen 1970. Absolvent Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, kde podobně jako na Univerzitě obrany přednáší na téma bezpečnostní politiky. V letech 2005–2008 zastupoval Českou republiku v Regional Arms Control Verification and Implementation Assistance Centre – SE Europe. Od roku

² <https://www.vtusp.cz/aktuality/paradigmata-vojenske-taktiky-nova-publikace-od-ing-pavla-zuny-ph-d/>

2002 působí na Univerzitě obrany v Brně, v současnosti na Centru bezpečnostních a vojenskostrategických studií. Zabývá se zejména problematikou bezpečnostních hrozeb a rizik, ozbrojenými konflikty v postbipolárním světě, bezpečnostní dimenzí evropské integrace a vývojem bezpečnostního prostředí, zejména v oblasti jihovýchodní Evropy.